

Quatre coses del meu temps (memòries)

Josep Miracle (Barcelona, 1904)

La casa de pagès de can Mantega era com el punt central d'una ratlla partionera: a la banda d'enllà -a la meva esquerra-, l'hort; a la banda d'ençà -a la meva dreta- el camp. Tot grandíós, d'unes proporcions enormes. Mitja dotzena d'homes hi feinejaven constantment, desplaçats d'una banda a l'altra segons les estacions i les necessitats agrícoles. El camp es pot dir que només reclamava els homes dos cops l'any: per la sembra i per la collita; l'hort era més cosa de cada dia, i encara que fos més lluny del meu observatori, no hi havia operació que no fos per mi atentament seguida. Així jo podria descriure amb una certa minuciositat els cicles alternats de les hortalisses, cicles que imprimeixen a tot l'hort un calidoscòpic canviant de la geometria dels seus quadres, tant en disposició, com en color. Jo hi he vist fer néixer i aterrar uns veritables campaments de mongetes i de tomaqueres, amb les seves piràmides a base d'uns puntals de canyes; i amb el verd canviant de la seva vegetació, jo hi he vist prosperar les cols i els bròquils, les carxofes i les faves, les carbasseres i els melonars.

Atenuada i tot per la llunyania, jo he sentit les exaltacions de la mercaderia en els moments en que regaven amb bassa. Jo hi he vist la plantació i la collita en un ritme constant ininterrompuda continuïtat, sense moure'm assegut a terra, les cames despenjades galera avall, les mans arrapades als barrots i la cara encastada entre els dos ferros.

Però jo hi he vist, sobretot, l'esforçada operació de llaurar aquell immens cap de la dreta, l'home seguint l'animal, els punys aferrats a l'esteva, la rella obrint l'entranya de la terra, fent camí enllà, de l'un cap a l'altre, anant i venint, l'un solc al costat de l'altre solc, i un altre encara i un altre, fins a quedar tot el camp somogut, com arriat de tants de cavallons en renglera. I jo hi he vist seguir l'estesa de solcs pas a pas, l'una mà aguantant la faldada, l'altra mà engrapant les llavors de la falda i espargint-les endavant i com a l'entorn. I hi he vist passar al darrera l'aplanador desfent els cavallons i tapant els solcs, deixant la llavor enterrada. I després hi he vist desaparèixer els homes, el camp deixat a les mans de la naturalesa, el sol i la serena fent que amb les setmanes aquelles llavors apuntessin ran de terra, pintant-lo d'un verd molt fi. I he vist aquell verd molt fi tornar-se un verd molt fort, i l'herba de créixer, fins que amb els mesos el verd es tornava groc i l'herba es tornava tija. I totes les tiges feien com una mena de mar, brandat com onades al buf del més suau ventijol. I aleshores tornaven aquells homes. I el camp es tornava a clapar de la amuntegament de les esquenes corbades que en tot l'any havia vist a l'hort.

Es posaven, com si diguéssim, en bateria, i en brandat la falç se les emprenien contra aquella mar de seda, i s'obrien camí abatent onada darrera onada. A seguit d'ells, uns altres homes recollien les tiges abatudes, i amb quatre cops de mà feien el manoll de les garbes. I les apilaven, i en feien garberes. I en dos o tres dies d'aquell camp de blat no en quedava ni una espiga dreta, totes agrupades en garberes i les garberes disperses en la immensitat del camp. Fins que venia l'hora de batre. Una hora que jo en diria gloriosa, i que les màquines d'avui han esborrat probablement per sempre. Aquells cavalls voltant l'era i el corro rodolant damunt un llit d'espigues; aquelles forques reagrupant les tiges disperses, els homes cofats amb aquells grans barrets de palla; i aquella polseguera d'or que posava com un tel de boirina a l'escenari, tot plegat compon una estampa bucòlica que els venidors -àdhuc els pagesos- ignoraran, i que els que hem tingut la sort de veure no oblidarem mai. Després venia el gran desinflament, el separar el gra de la palla, amb aquella operació d'esventar que tornava un núvol d'or aquella boirina àuria de l'operació del batre. I d'ensacar el blat -"no diguis blat que no sigui al sac i encara ben lligat"-, i en construir els pallers, la palla tan ben condicionada al voltant de la perxera, que en resultava la imatge d'una cabana de poc fons i molta alçada, perfectament rodona en el seu perímetre, perfectament connexa en la seva terminal, i la perxera capçada per la poesia de mantenir penjada de cap per avall una olla de terra cuita. De tot aquell gran escenari, d'aquella magnífica estampa bucòlica, ja fa anys que no en queda res. Ara hi passa, de llarg a llarg, tot un carrer, amb cases altes a banda i banda: el carrer Joan Güell.